

**íéSZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**Pf.II.21.515/2016/7. szám**

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek a dr. Fábíán Bernadette ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 15.P.20.609/2015/23. számú, 2016. október 19. napján kelt ítélete ellen a felperes által 25. és az alperes által 24. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

**í t é l e t e t :**

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezései közül az ügyleti kamatra vonatkozót azzal az átszövegezéssel **hagyja helyben**, hogy az elsőfokú bíróság által meghatározott kamatmérték a szerződés induló ügyleti kamatának éves százalékos értéke.

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 54 000 (ötvennégyezer) Ft-ra leszállítja.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét leszállítja 127 704 (százhuszonhétezer-hétszáznegy) Ft-ra, az alperes által fizetendőt felemeli 67 926 (hatvanhétezer-kilencszázhuszonhat) Ft-ra.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 29 000 (huszonkilencezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 134 047 (százharmincnégyezer-negyvenhét) Ft fellebbezési eljárási illetéket a felperes köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

**I n d o k o l á s**

A felperes magáncélú használatra megvásárolta a **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Volkswagen Beetle 1,6 típusú gépjárművet bruttó 5 000 000 Ft vételárért. A vételárból 4 500 000 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt.-vel (a továbbiakban: alperes) 2007. szeptember 11. napján deviza (svájci frank) alapú kölcsönszerződést kötött **(kölcsönszerződés száma)**. szám alatt. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztőrészek összegét és esedékességét, az összes törlesztőrészlet összegét 5 406 384 Ft-ban határozták meg, a törlesztőrészek számát, azaz a futamidőt 120 alkalomban jelölték meg, és rögzítették a teljes hiteldíjmutató mértékét is (5,8 %). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I., kamatváltozás II.) elszámolási módjaként az ún. havi fix konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat száma)** számú üzletszabályzat (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7.: „Havi Fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megjelölt oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján”

- I. 25.: „Kamatváltozás: b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbséget:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása.”

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - a Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a Hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg”.

- VI.3. pont: „Amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a Kölcsönbevevő birtokába kerül, köteles azt haladéktalanul a Hitelező részére értékküldeményként továbbítani.”

- XI.1. pont: „Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás és az Árfolyamváltozás I. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A Kamatváltozás miatti

kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztőrészletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztőrészletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözet a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, amelynek arányában a szerződés futamideje módosul."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pont).

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti, a kölcsönszerződéssel összefüggő elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 4,82 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálnak minősül, azzal kapcsolatban bírósági eljárás nem volt folyamatban.

A felperes módosított keresetében - elsődlegesen a szerződés létre nem jöttére, másodlagosan érvénytelenségére alapítottan - 1 184 540 Ft megfizetésére és a szerződéssel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos induló mértékét, ezért a THM meghatározása sem lehet valós, mert annak során az ügyleti kamatra is figyelemmel kell lenni. Kifejtette, miután elmaradt ezeknek a lényeges szerződési feltételeknek az írásba foglalása, a szerződés elsődlegesen létre nem jöttnek tekintendő a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény ( a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205. § (2) bekezdés alapján, másodlagosan a Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c) pontjába ütközik, ezért érvénytelen. Előadta, sem az Üsz. I.25.a), b), c) pontjai, valamint egyéb feltételei, sem az egyedi szerződés rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a deviza árfolyamának változásából fakadó összes teher korlátlanul őt terheli. Állította továbbá, hogy az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást. Véleménye szerint ha van is ebből adódó fizetési kötelezettsége, az legfeljebb 25 %-os mértékű lehet az ÜSZ. I.23. pontjában foglaltak alapján. Ennek megfelelően akként kérte az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását, hogy a bíróság a kölcsönszerződést a határozathozatalig terjedő időre nyilvánítsa hatályossá az Üsz. I/18.c) pontja szerinti LIBOR ügyleti kamat alkalmazásával. Számításai szerint ennek alapján összesen 4 669 676 Ft-ot kellett volna megfizetnie a törvényi elszámolásig, azaz 2015. február 1. napjáig, azonban már megfizetett addigra 5 854 216 Ft-ot, ezért a két összeg különbözete a részére visszajár, arra jogszerűen tarthat igényt.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetét elsődlegesen arra alapozta, hogy érvénytelen az opciós szerződés 4. pontja és az ÜSZ. IV/7. pontja, mert ezek az alperes számára az opciós jog törvény által meghatározott időtartamának (5 év) meghosszabbítására engednek lehetőséget. Ezen kívül hivatkozott arra is, teljesítette már a tartozását, mindezekre tekintettel az alperes jogosulatlanul tartja birtokában a gépjármű törzskönyvét.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt elismerte, hogy nem került meghatározásra a szerződésben az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke. Álláspontja szerint azonban ez az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását annak megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos mértékét, azt 4,82 %-ban határozza meg.

Álláspontja szerint az összes törlesztőrészlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbözet adja az összes induló kamatot, amiből kifejezhető a kamat éves százalékos értéke. A legújabb bírói gyakorlatra hivatkozva hangsúlyozta, a felülvizsgált elszámolás is ugyanezt az induló

kamatmértéket tartalmazza, ami a felek megállapodásának tekintendő, ezért azt az elszámolás felülvizsgálatát követően már nem lehet vitatni. Nem értett egyet a felperesnek az egyéb érvénytelenségi jogalapra alapított keresetével. Kiemelte, deviza alapú szerződést kötött a felperessel, ami árfolyamkockázattal járt, arról az Üsz. V/6. pontja megfelelő tájékoztatást nyújtott az egyedi szerződés és az Üsz. vonatkozó egyéb pontjaival együtt.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független, atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperes teljesítésével függ össze, ezért - figyelemmel arra, hogy a felperesnek még áll fenn tartozása - nem tarthat igényt alappal a perbeli gépjármű törzskönyvére.

Az elsőfokú bíróság ítéletével érvényessé nyilvánította a peres felek között 2007. szeptember 11. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)**. számú kölcsönszerződést akként, hogy az ügyleti kamat éves mértékét 4,82 %-ban határozta meg. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a perbeli gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest az alperes javára 100 000 Ft perköltség, az állam részére pedig 216 000 Ft eljárási illeték megfizetésére. Az alperest kötelezte 90 000 Ft eljárási illeték államnak történő megfizetésére.

Határozatának indokolása szerint az ügyleti kamat százalékos mértéke nem szerepel a szerződésben, ezért az - tekintettel a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra - érvénytelen. Utalva a Kúria 6/2013 PJE határozatának 4. és 5. pontjában foglaltakra ugyanakkor hangsúlyozta, ez az érvénytelenség kiküszöbölhető a kamatláb meghatározásával. Álláspontja szerint a felek az ügyleti kamatban megállapodtak, az az összes törlesztőrészlet és a kölcsön összegének a különbözete. Ezen kívül - utalva a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.064/2016/5. számú ítéletében foglaltakra - hangsúlyozta, a perbeli esetben a törvényi elszámolás megtörtént, az felülvizsgálnak minősül és abban az ügyleti kamat százalékos mértéke 4,82 %-ban került meghatározásra. Az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás kapcsán előterjesztett keresetre (érvénytelenségi jogalapra) vonatkozóan megállapította, hogy a jelen ügyben külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, azonban a szerződés és az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzat rendelkezéseinek - így különösen a választott devizakonstrukció (fix elszámolás), a mértékadó devizanemre vonatkozó szerződési pont, valamint az Üsz. I/6., I/17., I/22., I/23., I/24., 25.b., c., és V/6. pontjai - tartalma alapján gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelmű, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, és hogy annak terheit a felperes korlátlanul köteles viselni. Kiemelte, a kölcsönbevevőtől minimálisan elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza, és szükség esetén az egyes - általa nem értett - rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Ehhez képest a felperes a szerződésnek kizárólag a konkrét adatokat tartalmazó részét olvasta át, a meghallgatott tanú (a szerződéskötésnél közreműködő üzletkötő) pedig csak általánosságban tudott nyilatkozni, a konkrét szerződésre nem emlékezett, de azt előadta, hogy az árfolyamváltozás lehetőségéről mindig megtörtént a tájékoztatás, és annak során arról nem volt szó, hogy az változatlan a futamidő alatt, vagy annak valamilyen korlátja van. Ezen kívül utalt az Üsz. I/23. pontjában foglaltakra, amely éppen azt támasztja alá, hogy rendkívüli mértékben is változhat az árfolyam, az akár 25 %-ot meghaladó is lehet.

Megalapozottnak ítélte a felperes törzskönyv kiadására irányuló keresetét, mert az alperes opciós joga a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével megszűnt, s miután a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság, az alperes ezen joga az opciós jog megszűnésével együtt szűnt meg. Hangsúlyozta, az Üsz. IV/9. és az Üsz. VI.1. pontja az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve csupán annyit jelent, hogyha a felperes teljesíti a fizetési kötelezettségét, az alperes köteles a törzskönyvet kiadni. Ugyanakkor e rendelkezésből nem vonható le olyan következtetés, miszerint az opciós joga megszűnése után is birtokban tarthatja a gépjármű törzskönyvét.

A szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset alaptalanságára tekintettel elutasította a felperes egyéb marasztalásra irányuló keresetét.

Az ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte kötelezni az alperest 100 000 Ft megfizetésére azzal az indokkal, hogy a szerződés érvénytelen. Továbbra is vitatta, hogy a felek között megállapodás született az ügyleti kamat induló mértékével kapcsolatosan, annak százalékos mértéke ugyanis nem állapítható meg a szerződés rendelkezéseiből és ki sem számítható. Véleménye szerint e tekintetben a törvényi elszámolás sem lehet irányadó, mert csak a szerződéskötéskor rendelkezésre álló adatok alapján lehet vizsgálódni. Egyebekben e körben - álláspontja szerint - ellentmondásos, homályos az ítélet indokolása, mert nem lehet abból megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság amellelt foglalt-e állást, hogy az Üsz. IV.4. pontja alapján kiszámítható az ügyleti kamat százalékos mértéke, vagy a szerződés a DH2 tv. alapján konvalidálódott, illetve, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból a szerződés teljesen, avagy részlegesen érvénytelen, és az sem derül ki az ítéletből, hogy ezt az érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság küszöbölte ki, vagy a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolás. További álláspontja szerint a bíróság nem is dönthetett volna a kamat pótlásáról, mert erre irányuló keresete nem volt, arra pedig a bíróságnak nincs „felhatalmazása”, hogy az érvényesen fennmaradó kikötések tartalmát módosítsa, vagy a maradék szerződést kiegészítse. Hangsúlyozta, ha mégis konvalidálódás állapítható meg e körben, az permegszüntetési ok, ezért a keresetet érdemben nem lehetett volna elbírálni.

Ezen kívül megjegyezte, az elsőfokú bíróság nem döntött a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába ütközés okán előterjesztett érvénytelenségi jogalapról. Változatlanul fenntartotta e körben az elsőfokú eljárás során kifejtetteket, nevezetesen, hogy miután az ügyleti kamat százalékos mértéke nem volt meghatározott, nem lehet valós a THM szerződésben megjelölt mértéke sem, amelyben egyébként olyan költségelemek is szerepelnek a kamaton és tőkén kívül, amelyek semmisesek (árfolyamrés, szerződéskezelési díj, egyéb ügyviteli költség). Kifejtette, a szerződést részben annak fenti hibái, részben az árfolyamkockázat feltárásának hiánya miatt nem lehet deviza alapúnak tekinteni, ezért árfolyam-különbözet megfizetése nem terheli. Továbbra is hivatkozott e körben az Üsz. V/6. pontja érvénytelenségére, mert az a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésébe ütközik és az 1959-es Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján érvénytelen. Ezen kívül azzal érvelt, hogy ha a felülvizsgált elszámolás induló ügyleti kamata tekintetében a bíróság megállapítja a szerződés konvalidálódását, ekként kellene eljárnia az árfolyamkockázatból adódóan felmerült árfolyam-különbözet esetén is, hiszen ezt az adatot is tartalmazza a felülvizsgált elszámolás. Ehhez képest az elsőfokú bíróság az Üsz. V/6. pontja érvénytelenségére, tisztességtelenségére alapított keresetet érdemben elbírált, ami a fentebb kifejtettek okán teljesen „felesleges”.

Mindezen túlmenően kifogásolta, hogy a számszaki kimutatásait a bíróság nem bírálta el, nem döntött a felek közötti elszámolásról.

Vitatta a terhére megállapított perköltséget is, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket helytelenül, nem az általa előterjesztett marasztalási keresethez igazítottan határozta meg, ezen kívül értékelnie kellett volna, hogy a kamat mértéke szerződésben való feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségi jogalapra vonatkozó keresete alapos lett, és eredményre vezetett a keresete a törzskönyv kiadására vonatkozó részében is, így túlnyomórészt pernyertes lett.

Fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezésének a helybenhagyására irányult.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezés mellőzését és e körben a kereset elutasítását kérte. Továbbra is hangsúlyozta azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtoklásának joga a szerződésnek az opciós jog megszűnésétől független biztosítéka. Álláspontja szerint az Üsz. VI/1., IV/9. és VI/3. pontjaiból, valamint az opciós szerződés vonatkozó rendelkezéséből arra lehet következtetni, hogy a törzskönyv hitelezőnek való megküldése és birtokban tartása a kölcsönt biztosította, ezért az opciós joga megszűnése nem jár a törzskönyv kiadásának kötelezettségével.

Kiemelte, az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére törzskönyv kiadási kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől. Véleménye szerint a Kúria a Pfv.V.21.971/2015. számú döntésében okszerűtlen következtetés alapján jutott a fentiekől eltérő megállapításra.

A felperes fellebbezése nagyobbreszt, az alperes fellebbezése teljesen alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per főtárgya tekintetében a tényeket helyesen állapította meg, azokból az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, okszerű következtetéseket vont le. Az ítéletábra túlnyomórészt egyetért a döntés indokaival is, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel érintett rendelkezéseit a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, annak részbeni megváltoztatása a felperes által az alperesnek fizetendő perköltségre vonatkozott. Az elsőfokú ítélet ügyleti kamat mértékére vonatkozó rendelkezése ugyanakkor pontosításra szorult, mert az ott írt kamatmérték az ügyleti kamat induló mértéke, hiszen a felek változó kamatban állapodtak meg, ezért az ítéletábra ennek figyelembevételével szövegezte át az ítélet vonatkozó rendelkezését.

A per érdemét illetően az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Az ítéletábra osztja azt az álláspontját is, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a szerződés érvénytelensége.

Az ítéletábra e körben, valamint a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel a következőket emeli ki:

### **Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya**

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves %-os értéke. Nincs jelentősége annak, hogy az ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb következménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott jogkövetkezményei közül - a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében is - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés). Ennek az érvénytelenségi oknak a következményét azonban - amint arra helytállóan utalt az elsőfokú bíróság - maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv.-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között

tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset (illetve az ellenkérelem) elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogyan maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Lényeges a fentiekén túl, hogy a DH2 tv. 18. § (1) bekezdése nélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által részére megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében, a részletes törvényi elszámolás alapján.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a felperes által a keresetlevélhez csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az éves induló ügyleti kamatlábat 4,82 %-ban határozta meg, s miután a felperes ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság. A kifejtettek alapján nem volt akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatmérték meghatározásával az elsőfokú bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést részben a fentebb kifejtettek, részben pedig más okfejtés alapján. Az ugyanis egyértelműen megállapítható az elsőfokú ítélet jogi indokolásából - ellentétben a felperes fellebbezésében foglaltakkal -, hogy az elsőfokú bíróság kettős indokolást alkalmazott: az ítéletábra által a fent részletezettek szerint elfoglalt és helyesnek tartott jogi álláspont mellett elfogadta az alperes számításait, és ennek alapján megállapította, hogy a szerződés adataiból és rendelkezéseiből is kiszámítható az induló ügyleti kamat mértéke. Bár az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak ez utóbbi álláspontjával nem ért egyet, ez a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbös, hiszen az elsőfokú döntés helyes, az érvénytelenség jogkövetkezményét az elsőfokú bíróság helytállóan alkalmazta, ennek során az induló éves ügyleti kamatlábat helyesen határozta meg.

Annak a döntés szempontjából nincs jelentősége, hogy a felperes nem kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását, vagy hogy az érvénytelenség alkalmazott jogkövetkezménye mennyiben felel meg egyik vagy másik fél érdekeinek. Ha ugyanis a fél az érvénytelenségi perben az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását kéri, a bíróság mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy

az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza. Ennek egy korlátja van, nem alkalmazhat olyan következményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pont).

Nem osztja az ítéletábra a fellebbezésben kifejtett azon jogi érveket sem, miszerint a kamat tekintetében történő konvalidálódás egyben azt jelentené, nincs helye a kereset (ellenkérelem) érdemi elbírálásának, csak a per Pp. 157. § a) pontja alapján történő megszüntetésének. A Pp. 157. § a) pontja alapján a bíróság akkor szünteti meg a pert, ha a keresetlevelet már a Pp. 130. § (1) bekezdésének a)-h) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani. A felperes érvelését figyelembe véve jelen ügyben a d) és az f) pontban írt pergátló körülmény fennállásának, azaz annak a vizsgálata jöhetne szóba, hogy a felperes követelése ítélt dolognak minősül-e, vagy hogy bírói úton érvényesíthető-e az igénye. A peradatok szerint a felperes az alperes által a DH2 tv. alapján elvégzett elszámolással szemben nem fordult bírósághoz, így fogalmilag kizárt, hogy az ügyleti kamat meghatározásának hiánya miatti érvénytelenség alkalmazható jogkövetkezménye ítélt dolognak minősüljön. A DH2 tv. 18. § (5) bekezdésének az a rendelkezése pedig, miszerint ha a fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített elszámolással szemben nem él panasszal, a továbbiakban azt nem vitathatja, nem értelmezhető úgy, hogy ezzel a szabállyal a jogalkotó kizárta a bírói út lehetőségét a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos mindennemű jogvitában. Épp ellenkezőleg, amint arra maga a felperes is helytállóan hivatkozott a másodfokú eljárás során, - továbbá miként az a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bíráinak 2016. november 28. napján tartott értekezletéről kiadott Feljegyzésében is rögzítésre került - a DH1 és a DH2 törvények a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták.

Nincs tehát akadálya annak, hogy a szerződés érvényessége a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően is vitatható legyen, azaz a fél kérheti a szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását a DH1 és a DH2 tv.-nyel nem érintett szerződési rendelkezések tekintetében, így a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára, és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással is. Ennek nem mond ellent az, hogy az elsőfokú bíróság - az ítéletábra fentebb kifejtett álláspontjával egyezően - akként foglalt állást, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság az induló ügyleti kamatlábnak a DH2 törvény rendelkezései szerinti felülvizsgált elszámolás során a felek általi meghatározásával elhárult. A perbeli szerződés kamatot érintő konvalidációja ugyanis - a fent részletezettek szerint - nem a DH1 vagy a DH2 törvény rendelkezése folytán következett be, hanem a peres felek megegyezése alapján, amely megegyezésen túl az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez szükség volt a szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítására is. A jelen jogvita elbírálására irányadó 1959-es Ptk. ugyanis - szemben a 2013. évi V. törvény 6:111. §-ában foglaltakkal - nem ismeri az „érvényessé válás” jogintézményét. Az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződéseknel az érvénytelenség jogkövetkezményeként a törvény 237. § (1) és (2) bekezdése értelmében a bíróság három lehetőség közül választhat: elrendeli az eredeti állapot helyreállítását, a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá, vagy - ha az érvénytelenség oka megszüntethető - érvényessé nyilvánítja. A bírói gyakorlat a 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződések esetében az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit, vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el, vagy azt a felek maguk hárítják el, az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja (1/2010 PK vélemény 5. pont). Ebből következően a konvalidáció önmagában nem teszi szükségstelenné, hogy a bíróság jogalakító döntése rendelkezzen a szerződés érvényessé nyilvánításáról, mint az érvénytelenség adott esetben alkalmazandó jogkövetkezményéről.



### **THM helytelen meghatározása**

Helyes a fellebbezés annyiban, hogy az elsőfokú bíróság valóban nem indokolta a döntését a THM helytelen meghatározására alapított érvénytelenségre vonatkozó jogalap tekintetében. Figyelemmel azonban arra, hogy e kérdés a rendelkezésre álló adatok alapján egyértelműen eldönthető volt, az ítélet tábla e kétségtelen mulasztásnak nem tulajdonított perdöntő - az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményező - jelentőséget.

Az ítélet tábla e körben a következőket hangsúlyozza:

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, a fent kifejtettek szerinti mértékű induló ügyleti kamat figyelembevételével történt-e, azaz az ügylet tényleges terheit tartalmazza-e. Ha nem, az nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem a szerződés akarati hiba miatt megtámadható az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése alapján, a felperes azonban a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy a DH törvények alapján tisztességtelen árfolyamrész is szerepel a THM-ben, hiszen ezt az érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni a THM-ben megjelenő árfolyamrésszel a felperes javára, és miután a törvényi elszámolás megtörtént, az e miatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött.

### **Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya:**

A felperes a fellebbezésében változatlanul hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. Mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen fejtette ki, a 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázattaljáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázattaljáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következőes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy

pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” kitétele és a „fix konstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.7., 22., 24., 25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őket terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17.), a mértékadó árfolyam (I.24.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szöveg után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészeket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és tisztesség követelményére is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2008-2009), áttanulmányozza a szerződés szövegét, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE.). Ha a felperes kellő figyelmeccsel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett

volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A felperes a személyes meghallgatása során azt adta elő, hogy bár „nem sokat mondtak” számára a szerződéses rendelkezések, kérdést nem intézett az ügyintézőhöz, a szerződésből kizárólag azt a részt olvasta el „igazán”, amelyik a kölcsön összegére és a „végső összeg”-re, a törlesztőrészekre vonatkozott. Az előbbiek figyelembevételével megállapítható, a felperesnek - függetlenül attól, hogy a szerződést és a részét képező üzletszabályzatot milyen részletességgel tanulmányozta át - fel kellett ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben - felső határ nélkül - növekedhetnek a szerződés futamideje alatt, így alaptalanul hivatkozott az Üsz. árfolyamváltozásból eredő kockázatok viselésének általa történt vállalására vonatkozó V.6. pontja tisztességtelenségére.

Ugyancsak alaptalan a felperesnek az az érvelése, miszerint következetes eljárás esetén az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó szerződési feltételek tekintetében is meg kellett volna állapítani a szerződés konvalidálódását az ügyleti kamat induló százalékos értéke megállapításához hasonlóan. A felperes állításától eltérően ugyanis az árfolyam-különbözetet a törvényi elszámolás nem tartalmazza, nem szerepelnek erre vonatkozó adatok sem a részletes, sem pedig a néhány oldal terjedelmű elszámolásban. A keresetlevélhez csatolt nem részletes elszámolás 3. oldala a „törlesztési táblázat elszámolás” alatt kifejezetten arra utal, hogy a törlesztőrészek nem tartalmazzák az árfolyam-különbözetet. A felperes egyébként sem azt vitatja, hogy az alperes helyesen számította ki az árfolyam-különbözet összegét, hanem azt, hogy annak viselése őt terheli. Ebben a kérdésben pedig a törvényi elszámolás során a felek között nem született megállapodás, és ezt a kérdést a DH törvények sem rendezték, így az ezzel kapcsolatos jogvita továbbra is bírósági útra tartozik.

Miután - a fentiek szerint - a szerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított, s ebből adódóan már jogalapját tekintve megalapozatlan marasztalási igényét.

#### **A törzskönyv kiadása:**

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperest az opciós joga biztosítékként illette meg az opciós jog tárgyát képező gépjármű törzskönyve birtokban tartásának joga, s miután az opciós jog - annak gyakorlása nélkül - megszűnt a szerződéskötéstől számított öt év elteltével, az alperesnek nincs olyan jogcíme, amely alapján jogszerűen visszatarthatná a törzskönyvet. Az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletének e körben kifejtett indokaival maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja.

Az alperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat:

Kétségtelen, hogy a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítéletében foglalt döntés a jelen ügyben eljáró bíróságot nem köti, az ítéletábla azonban mindenben osztja az ott kifejtetteket, nevezetesen, hogy az Üsz. törzskönyvet érintő kikötései, így a IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszerítése érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Az alperes által sem vitatottan az opciós joga 2012. szeptember 11. napján megszűnt. A peradatok szerint ezt megelőzően olyan esemény (pld. szerződés felmondása) nem történt, amelynek következtében az alperes gyakorolta volna az opciós jogát, ezért - a fentiekre figyelemmel - nem tarthat alappal igényt a törzskönyvre, azt kiadni köteles a felperes részére, függetlenül attól, hogy a felperesnek áll még fenn tartozása vele szemben.

Kétségtelen tény, különösebb jelentősége nincs annak, hogy a felek az opciós jog gyakorlására nyitva álló öt éven belüli teljesítés esetére szabályozták a hitelezőnek azt a kötelezettségét, hogy a törzskönyvet ki kell adnia, hiszen ez a kötelezettség ilyen szabályozás hiányában is terhelte volna az alperest. A felek azonban az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - jogszabályi tiltás hiányában - gyakorlatilag bármiben megállapodhatnak, így abban is, hogy külön szabályozzák az említett esetet. Ez azonban nem alkalmas az alperes fellebbezésében is kifejtett jogi álláspontja alátámasztására.

Az ítélet tábla az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24 § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása a kereset benyújtásakor 1 475 952 Ft volt, ezért az ítélet tábla az elsőfokú perértéket 3 260 492 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott tartozás: 1 475 952 Ft, a felperes marasztalásra irányuló keresete 1 845 540 Ft, a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset perértéke 600 000 Ft).

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértéket is figyelembe véve, és tekintettel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára (20 - 80 % a felperesre terhesebben), valamint arra, hogy a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset tárgyában a felperes lett pernyertes, az ítélet tábla a felperes erre irányuló fellebbezése folytán - leszállította a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét, valamint leszállította a felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét és felemelte az alperes által fizetendőt.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett, a megfellebbezett rendelkezéseket részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítélet tábla a másodfokú perértéket a felperes fellebbezése kapcsán 1.675.592 Ft-ban (1.575.592 Ft a felperes jelenleg alperes által nyilvántartott tartozása és 100 000 Ft a felperes marasztalási igénye), az alperes fellebbezésével összefüggésben 600 000 Ft-ban határozta meg.

A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pervesztessége-pernyertessége arányát figyelembe véve, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíj alapján - nagyobb pervesztessége tekintettel - a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére - kis kerekítéssel - a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a fellebbezésére az illetéket leróta, így erről az ítélet táblának nem kellett rendelkeznie, míg a felperes fellebbezése alapján felmerült, és a felperes illetékfeljegyzési joga folytán az állam által előlegezett illetéket a per fő tárgya tekintetében sikertelenül fellebbező felperes köteles megfizetni az 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése

alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Szeged, 2017. február 28.

Dr. Szeghő Katalin sk.  
a tanács elnöke

Dr. Tóth Gabriella sk.  
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.  
táblabíró